

Hur motiverades Sveriges deltagande i Libyen-interventionen?

En fallstudie om motiveringarna och motiven bakom Sveriges beslut att delta.

Av: Momodou Haidara

Handledare: Johan Eriksson

Södertörns högskola | Institutionen för samhällsvetenskaper

Kandidatuppsats 15 hp

Statsvetenskap | Höstterminen 2017

Antal ord: 9927

Abstract

How was Sweden's participation in the Libya intervention motivated? - A case study of the motivations and motives behind Sweden's decision to participate.

Author: Momodou Haidara

In the beginning of April 2011, the Swedish parliament decided to participate in the NATO-led intervention in Libya. The purpose of the intervention was to maintain a no-fly zone, protect civilians and to create an arms embargo. The aim of this thesis is to describe how the Swedish participation was motivated by the Swedish decision-makers in the parliament. It also aims at exploring the possible motives behind the decision to participate, through different theoretical perspectives such as realism, liberalism and constructivism. This was done with an idea analysis where motivations and motives were searched for primarily in the government proposition and the parliament debate concerning the participation. Other sources that were used to explore possible motives were the Swedish department of defense, previous research and newspapers. My findings shows that the Swedish decision to participate in the Libya-intervention was mainly motivated with liberal ideas. They also show that the motives could be many, but the most probable were the liberal ones which likely can be traced to the Swedish national identity.

Keywords: International relations, Sweden, military interventions, realism, liberalism, constructivism, motivations, motives, Libya.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Syfte och problemformulering	2
1.2 Frågeställning	3
1.3 Disposition	3
2. Tidigare forskning	4
2.1 R2P och Libyen	4
2.2 Sverige och interventionen i Libyen	5
3. Teoretiska perspektiv	7
3.1 Realism	8
3.2 Liberalism	10
3.3 Konstruktivism	12
3.4 Motiv och motiveringar	14
4. Metod och material	16
4.1 Validitet och reliabilitet	17
4.2 Material	18
5. Analys	19
5.1 Bakgrund	19
5.2 Motiveringar	20
5.3 Svenskt deltagande utifrån ett realistiskt perspektiv	25
5.4 Svenskt deltagande utifrån ett liberalt perspektiv	26
5.5 Svenskt deltagande utifrån ett konstruktivistiskt perspektiv	28
6. Slutsats och diskussion	29

1 Inledning

Icke-ingripande uppfattas vanligtvis som norm i det internationella samfundet och i internationell rätt. Normen förbjuder användandet av våld förutom i självförsvar, och när det tillämpas kollektivt auktoriserat av FN:s säkerhetsråd (Bellamy & Wheeler 2017: 514). När omvärlden griper in mot en stats vilja i syfte att förhindra att grymheter sker, brukar detta kallas för en humanitär intervention. Detta begrepp anses ofta stå i konflikt med principen om staters suveränitet, en princip som varit gällande sedan Westfaliska freden 1648 och som gäller än idag. Det handlar om en motsättning i den moderna folkrätten mellan suveränitetsprincipen och en rad konventioner om mänsklig säkerhet, däribland folkmordskonventionen och FN-stadgan där artikel 1(3) fastställer att ett av FN:s grundläggande syften är att skydda de mänskliga rättigheterna (Säkerhetspolitik 2013). Frågan om humanitära interventioner eller militära interventioner överhuvudtaget är därmed omtvistad och det finns både förespråkare och motståndare till fenomenet.

Militära interventioner var illegitima under det kalla kriget med anledning av att stater värderade suveränitet och ordning mer än ett genomdrivande av mänskliga rättigheter. Men dessa attityder förändrades betydligt hos vissa stater under 90-talet vilket noterades av Kofi Annan, FN:s dåvarande generalsekreterare. Kofi Annan deklarerade i ett tal för FN:s generalförsamling september 1999, att en internationell norm höll på att växa fram angående vikten av att skydda civila som riskerade att utsättas för folkmord och massdöd. Hur som helst var denna norm inte kraftfull nog och det skulle dröja fram till krisen i Libyen 2011 då FN:s säkerhetsråd antog Resolution 1973 som en intervention i en fullt fungerande suverän stat gjordes (Bellamy & Wheeler 2017: 515).

R2P, 'responsibility to protect' godkändes och definierades av FN:s generalförsamling vid World Summit 2005. Deklarationen stipulerar att huvudansvaret över att skydda civila från folkmord, krigsförbrytelser, etnisk rensning och brott mot mänskligheten vilar på den territoriella staten. Om den territoriella staten är ovillig eller inkapabel till att uppfylla detta ansvar, är det upp till det internationella samfundet att agera i dess ställe genom åtgärder godkända av FN:s säkerhetsråd (Geir & Forsund 2013: 161). R2P har både fått kritik och

beröm där kritiker pekar på att det fortfarande är stormakterna med sin vetorätt som beslutar om ifall en humanitär intervention får äga rum eller inte. Å andra sidan existerade det inte ens någon diskussion om interventioner på humanitära grunder för ett par decennier sedan. FN:s antagande av R2P menar andra är en deklARATION på att man kan tänka sig att i vissa fall tumma på suveränitetsprincipen vilket är en revolutionär förändring (Säkerhetspolitik 2013).

En månad efter att demonstrationer och upplopp inspirerade av ”den arabiska våren” utbrutit i Libyen, vilket kulminerade i ett inbördeskrig, antog FN:s säkerhetsråd resolution 1973 vilket beslutade att en flygförbudzon skulle upprättas över Libyen. FN gav därmed mandat för bruk av internationell militärmakt i Libyen vars grund skulle vara att skydda civila. 15 länder deltog i flygförbudsoperationen efter att NATO axlat ansvaret över denna, vidare angrep även NATO Gaddafi-regimens militärstyrkor på marken med avsikten att skydda de libyska rebellerna (Svenska FN-förbundet 2016).

I början på april 2011, knappt ett dygn efter riksdagens beslut, inleddes den svenska flyginsatsen i Libyen med syftet att bidra till upprätthållandet av en flygförbudzon, skydda den libyska civilbefolkningen samt att säkerställa att vapen inte exporterades från landet. 140 svenskar deltog i denna insats som varade i sju månader (Försvarsmakten u.å.). Detta var även första gången som svenska stridsflygplan deltog i en väpnad konflikt sen 1960-talet i Kongo (säkerhetspolitik 2013).

1.1 Syfte och problemformulering

I denna studie kommer ljuset riktas mot den humanitära interventionen i Libyen med en avgränsning till motiven och motiveringarna rörande Sveriges deltagande. Utifrån tre olika teoretiska perspektiv (realism, liberalism och konstruktivism), är syftet att beskriva hur Sveriges deltagande motiverades samt att visa på de möjliga motiv som låg till grund. Varför det är intressant ur ett statsvetenskapligt perspektiv beror på betydelsen av att kunna peka ut drivkrafterna bakom militära interventioner med tanke på allt som står på spel. Människoliv, materiella kostnader, Sveriges internationella ställning och synen på suveränitetsprincipen är alla faktorer som påverkas när Sverige väljer att delta i militära interventioner. Att stater

intervenerar i andra stater är inte oproblematiskt oavsett om det sägs att vara av humanitära skäl eller inte. I fallet Libyen rådde det oenigheter kring motiven bakom interventionen och det är med bakgrund av detta jag valde att genomföra min studie.

1.2 Frågeställningar

Innan jag går igenom studiens upplägg så ska här specificeras vilka frågor jag i analysen kommer söka besvara:

Hur motiverades det Svenska deltagandet i Libyen-interventionen?

Hur kan motiveringarna och bakomliggande motiv tolkas utifrån olika teoretiska perspektiv?

1.3 Disposition

Studiens kapitel 1 presenterar humanitära interventioner som fenomen och den problematik som finns kring dess användande i fråga om laglighet och moralitet. Vidare följer en kort beskrivning om händelseförloppet rörande situationen i Libyen och Sveriges efterföljande reaktion. Slutligen redogörs för studiens syfte och dess frågeställningar.

I kapitel 2 riktas ljuset mot en del av den tidigare forskning som gjorts kring interventionen i Libyen samt det svenska deltagandet.

Kapitel 3 går igenom de teoretiska perspektiv som använts i analysen samt motivering av dessa val. Det är även här idealtyperna av respektive teoretiskt perspektiv konstrueras.

Kapitel 4 redogör för studiens metodologiska tillvägagångssätt. Här förs även en diskussion kring validitet och reliabilitet samt en beskrivning av materialet studien använder sig av.

I kapitel 5 är det tid för analysen där de teoretiska perspektiven interagerar med empirin. Varje perspektiv bearbetas här för att sedan sammanfattas i det sista kapitlet .

Kapitel 6 är studiens sista kapitel. Här sammanfattas resultatet från analysen och en diskussion förs huruvida studien har uppnått syftet och vilka slutsatser som kan dras.

2 Tidigare forskning

Den tidigare forskning som gjorts om interventionen i Libyen handlar på ett övergripande plan om interventionens laglighet och legitimitet, olika länders beslutsprocesser kopplat till interventionen och R2P:s ställning i förhållande till interventionen. Nedan kommer jag att gå igenom den tidigare forskning som har relevans för min studie.

2.1 R2P och Libyen

Geir Ulfstein, professor dr. juris vid Oslo universitet och Hege Føsum Christiansen, LL.M. (2013) i sin artikel ”*The legality of the NATO bombing in Libya*”, drar slutsatsen att NATO:s agerande ifråga om att skydda den Libyska civilbefolkningen utfördes inom mandatet från FN:s säkerhetsråd men att det överskreds när målet utvidgades till att störta Qaddafi och när NATO länderna gav stöd till rebellerna. De beskriver den tvetydighet som fanns kring interventionens syfte ifall det var att skydda den civila befolkningen eller att störta Qaddafi. Artikeln visar på den oenighet som rådde angående tolkningen och genomförandet av Resolution 1970 och 1973 samtidigt som de menar att detta har skapat en misstänksamhet mot västländernas humanitära interventioner. I längden menar artikelförfattarna att detta kan ha skapat barriärer gentemot implementering av R2P i andra länder vilket till exempel kan vara fallet i säkerhetsrådets handlingsförklaring rörande situationen i Syrien. (Geir & Forsund 2013: 169f)

Huruvida man skulle intervensera eller inte och hur det skulle gå till var inte så självklart och sett till konsekvenserna av interventionen verkar det som att det enda som uppnåddes var störtandet av Qaddafi regimen. Var motiven verkligen humanitära? Denna fråga ser jag som legitim då Geir & Forsund visar på de möjliga negativa konsekvenser humanitära interventioner för med sig ifall de inte utförs inom ramen för dess mandat.

Natalino Ronzitti, professor i internationell rätt, kommer fram till en liknande slutsats i sin artikel ”*Nato’s intervention in Libya: a genuine action to protect a civilian population in mortal danger or an intervention aimed at regime change?*” (2012). Ronzitti är misstänksam kring interventionen i Libyen rörande ifall det var av rena humanitära skäl eller om det rent utav handlade om att störta Qaddafi. Det han menar styrker det senare är det betydande stöd de libyska rebellerna fick, vilka dessutom aldrig hade kunnat avlägsna Qaddafi från Tripoli ifall NATO inte hade intervenerat. Libyen efter interventionen saknar riktig demokrati och standarden på de mänskliga rättigheterna är oacceptabla. Ronzitti hävdar därför att en riktig humanitär intervention förutsätter framgångsrika transition strategier vilket inkluderar flera avgörande element, bland annat ett kvarvarande av de intervenerande staterna eller en FN-mission under en längre period efter att fientligheterna upphört. Det riktiga problemet med humanitära interventioner menar Ronzitti är att de inte är begränsade till vad lagen tillåter utan också till vad politiken tillåter och vad som är militärt möjligt (Ronzitti 2012: 19f).

2.2 Sverige och interventionen i Libyen

Fredrik Doeser, docent i krigsvetenskap har skrivit två artiklar i vilka han behandlar Sveriges beslut att delta i den militära interventionen. I den första artikeln ”*Sweden’s Libya decision: A case of humanitarian intervention*” spårar han de olika faktorerna som låg till grund för Sveriges beslut att delta. Dessa menar han var: altruism, operationens legala grund, involverandet av en stark militär aktör, brett parlamentariskt stöd och tillgängligheten till militära resurser. Doeser hävdar att om någon av dessa faktorer inte funnits så hade regeringen med största sannolikhet inte engagerat Sverige i interventionen (Doeser 2014: 208). I Doesers andra artikel ”*Finland, Sweden and Operation Unified Protector: The impact of strategic culture*”, undersöker han hur beslutet att delta respektive att inte delta i Libyen interventionen påverkats av ländernas strategiska kulturer. Doeser kommer fram till att den strategiska kulturen hade en inverkan på Sveriges beslut att delta respektive Finlands beslut att inte delta. Skillnaderna hävdar han är att Sverige lägger mer tonvikt på internationella operationer än på territoriellt försvar jämfört med Finland. Det finns också en skillnad i synen på fredsskapande operationer där Sverige har en mer positiv syn på lämpligheten ifråga om effektivitet. När det

gäller viljan till att använda våld uppfattar båda länderna att det ska avgränsas till defensiva ändamål, men Sverige ålägger sig en moralisk skyldighet att delta i humanitära insatser. Sverige är också mer positiva till NATO-ledda operationer i jämförelse med Finland som föredrar EU- och FN-ledda operationer (Doeser 2016: 292).

Ann-Sofie Dahl, känd NATO förespråkare och dåvarande forskare vid NATO Defense College, skriver att Sveriges beslut att delta i den libyska interventionen var förväntat då det hade varit mer avvikande ifall de avstod. Sverige har en lång tradition av att delta i fredsbevarande och senare fredsskapande FN-insatser och för många i Sverige ses det som en moralisk skyldighet att ställa upp när FN kallar. Dahl skriver att tidigare svenska regeringar nästan haft en romantiserad bild av FN:s roll och förmåga (Dahl 2012: 5).

Charlotte Wagnsson undersöker i sin artikel: *A security community in the making? Sweden and NATO post-Libya*, vad utvecklingen av relationen mellan Sverige och NATO betyder på ett övergripande plan för kunskapen om säkerhetsgemenskapers utveckling. Detta gör författaren genom att kartlägga Sveriges självrepresentation och jämföra den med NATO's representation utifrån ett realistiskt respektive idealistiskt perspektiv för att utvärdera dess natur och betydelsen av det kvarstående diskursiva gapet. Hon kommer fram till att Sveriges självrepresentation mer går i linje med EU's idealistiska, normativa syn på säkerhet än med NATO's realistiska självrepresentation. NATO har å andra sidan gått mot att bli mer idealistiskt i samband med interventionen i Libyen vilket Wagnsson menar kan minska gapet mellan dem två separata diskurserna (Wagnsson 2011: 596).

3 Teoretiska perspektiv

Nedan kommer jag att redogöra för de teoretiska perspektiv studien bygger på. Jag valde tre skilda perspektiv (realism, liberalism & konstruktivism), med anledning av den ökade möjligheten för en mer mångfacetterad analys detta medför. Mitt val av perspektiv handlar också om att realism och liberalism präglade studiet av internationella relationer ända sedan det etablerades som ett akademiskt ämne vilket ger dem akademisk tyngd. Båda perspektiven har även en rationalistisk inriktning innebärandes att aktörer betraktas som instrumentella och styrda av egenintressen (Gustavsson & Tallberg 2014: 34f).

Konstruktivism valde jag med anledningen av att perspektivet kan betraktas som relativt ungt i jämförelse med dem två andra perspektiven. Konstruktivismen kan också sägas vara ett bredare perspektiv på internationella relationer då det betonar betydelsen av sociala strukturer, vilket realismen och liberalismen kritiserats av konstruktivister för att förbise (ibid: 35). Det som förenar alla tre olika perspektiv är att de alla har olika svar på motiven bakom staters agerande. Mitt fokus på motiv och motiveringar gör att dessa tre stora teoretiska perspektiv inom internationella relationer passar bra för att uppnå studiens syfte, de kan möjligtvis även komplettera varandra.

I den tidigare forskningen rörande Sveriges beslut att delta i Libyen interventionen har aktörsorienterade teorier använts vilket kan antas fungera bättre för att förklara vad som ledde fram till Sveriges beslut. Valerie M. Hudson, professor i statsvetenskap, skriver att det bara är människor som kan vara aktörer på riktigt inte stater, stater är abstraktioner och är således ingen enhetlig aktör separerad från människor (Hudson 2005: 2f). I studier med syften att förklara utrikespolitiska beslut ser jag det som rimligt i likhet med vad Hudson förespråkar, att undersöka människorna bakom besluten. Detta tror jag kan föra oss närmare deras riktiga motiv, även om jag tror att det nästintill är omöjligt att kunna göra det. Min studie däremot har inte som huvudsyfte att förklara motiven bakom Sveriges deltagande i Libyen interventionen utan snarare hur detta motiverades. Jag hade kunnat använda mig av en sådan infallsvinkel Hudson förespråkar, men det hade varit för tidskrävande sett till den tid min studie haft till förfogande.

Vidare behandlar den tidigare forskningen i huvudsak antingen motiv/motiveringar och är relativt teoretiskt opreciserade eller så försöker förklaringar hittas i aktörs- och strukturrelaterade faktorer i inrikes och utrikespolitiken. Min studie prövar tre olika teoretiska perspektiv på ett konsekvent sett, vilket tidigare forskning på det Svenska deltagandet i Libyen-interventionen inte gjort.

3.1 Realism

Klassisk realism har länge varit det dominerande perspektivet inom studier av internationella relationer. Ursprunget kan spåras till huvudförespråkare så som Thucydides, Niccoló Machiavelli, Carl Von Clausewitz och Hans J. Morgenthau vilka var intresserade i frågor rörande ordning, rättvisa och förändringar på inrikes, regional, och internationell nivå (Lebow 2016: 35).

Utifrån det realistiskt perspektivet är den internationella arenan ett självhjälps system, det vill säga ett system där varje stat måste ta hand om sig själv och där stater letar efter möjligheter att utnyttja andra stater till sin egen fördel i en så kallad maktkamp. Den internationella arenan saknar en central auktoritet vilket gör den till en plats där anarki råder. En stats överlevnad är därför beroende utav de materiella förmågor den förfogar över och dess allianser med andra stater (ibid: 36f).

I studiet av internationella relationer ser realismen nästan alltid staten som den viktigaste aktören eftersom att det är den som förfogar över mest makt. Den moderna realismen fick sitt stora genombrott 1948 då den tysk-amerikanske statsvetaren Hans J. Morgenthau formulerade realismen i sin bok *Politics Among Nations*. Han formulerade sex principer som la grunden för den moderna realismen (Hall 2014: 53). Den första principen handlar om att politik och samhället i allmänhet är styrt av objektiva lagar vilka har sina rötter i den mänskliga naturen. För att förbättra samhället behöver man först förstå dessa objektiva lagar vilka samhället opererar under. Eftersom att det finns objektiva lagar i politiken så finns det också möjlighet att utveckla rationella teorier om dessa lagar. Till exempel kan man genom att utgå från att

aktörer är rationella, spekulera i vilka deras motiv kan ha varit utifrån konsekvenserna av en politisk handling. Den andra principen handlar om att statsledare tänker och handlar i termer av intresse definierat som makt (Morgenthau 1993: 4f).

Den tredje principen handlar om att intresse definierat som makt är universell och gäller även över tid och rum. Makt innebär en persons kontroll över en annan vilket kan ta sig uttryck i olika former. Den fjärde principen stipulerar att moral har betydelse vid politiska handlingar och att det finns en motsättning mellan moral och framgångsrik politik. En individ har moralisk rätt att offra sig själv för att försvara en moralisk princip, en stat däremot har ingen rätt till att låta moraliska principer stå i vägen för dess politiska handlingar. Försiktighet, det vill säga att väga möjliga konsekvenser av politiska handlingsalternativ är den största dygden inom politiken (ibid: 10ff). Den femte principen handlar om att moral inte är något universellt, stater har olika moraliska principer och det finns ingen stat som kan säga sig ha den rätta moralen. Den sjätte principen handlar om att politik är en egen autonom sfär vilket gör att politik bara kan förstås om det skiljs åt från andra sfärer (ibid: 13f).

Sammanfattningsvis kan man säga att realism som perspektiv på världen är ett pessimistiskt sådant. Dess främsta styrka är den förklaringskraft det besitter i förklaringarna till varför den internationella politiken inte verkar förändra sig. Den internationella politiken präglas fortfarande av misstänksamhet, konflikter och krig (Hall 2014: 53).

Realister menar att eftersom det anarkiska internationella systemet präglas av osäkerhet och stater därmed inte kan ta den egna säkerheten för given, så bör en stats utrikespolitiska motiv främst vara att säkerställa den nationella säkerheten. Staters nationella intressen är makt, vilket i sig antas vara ett mått på säkerhet. Ju mer makt desto större säkerhet och större förmåga att avvärja upplevt yttre hot. Stater reagerar också på den internationella anarkins osäkerhet genom att försöka kontrollera och forma deras omgivning och de vill troligen ha mer snarare än mindre yttre makt (Blomdahl 2008: 46).

För att jag ska kunna använda realism som perspektiv i analysen av materialet så är det nödvändigt att peka ut dess centrala delar. Avseende Sveriges deltagande i Libyen-

interventionen så kan motivet, utifrån ett realistiskt perspektiv, handla om det nationella intresset vilket är nationell säkerhet och inflytande. Även om motiven kan vara uttalade eller outtalade så agerar stater enligt realismen alltid utifrån egennytta. De motiv jag kommer leta efter i materialet blir således den nationella säkerheten och inflytande. Båda dessa motiv överlappar varandra då Sveriges nationella säkerhet kan tänkas öka ifall Sverige samarbetar och ökar sitt inflytande hos andra stater. Eftersom att NATO axlade ansvaret över Libyen-interventionen så skulle det utifrån ett realistiskt perspektiv vara smart av Sverige att bistå med tanke på den förbättrade relation till NATO detta skulle medföra. Fredrik Doeser skriver att ett sätt för Sverige att bibehålla det goda partnerskapet med NATO är att bidra i fredsoperationer. Partnerskapet är vidare viktigt för att stärka Sveriges nationella säkerhet och öka inflytandet på den internationella arenan (Doeser 2014: 204).

3.2 Liberalism

Det liberala perspektivet på internationella relationer grundar sig i antagandet att stater och individer är rationella som genom förmågan att samarbeta, kan öka den gemensamma nyttan i världen. Ömsesidigt beroende, det vill säga interdependens, ses som en nyckel till att skapa fred, frihet och tillväxt. Liberalismen är på så vis ett normativt perspektiv såtillvida att fred, välfärd och rättvisa ses som positiva värden vilka kan uppnås genom samarbete i den internationella politiken. Den liberala tanketraditionen kan därför sägas präglas av en utvecklingsoptimism i och med tron på att institutioner som demokrati och marknadsekonomi är vägen mot att befria människor. Stater antas ur ett liberalt perspektiv att vara pluralistiska och deras agerande ses som en följd av konkurrens mellan olika inhemska aktörer. Staters interna organisering antas av liberaler också påverka hur de agerar utåt sätt. Till exempel är teorin om den demokratiska freden, vilken förutsäger att demokratier inte krigar mot varandra, sprungen ur liberalismen (Ericson 2014: 67f).

Immanuel Kant, den tyske filosofen som brukar ses som en av liberalismens huvudtänkare, hävdade att internationell fred kan uppnås genom inre frihet för medborgare samt yttre samarbete mellan stater. Liberalismen till skillnad från realismen, kan sägas bygga på uppfattningen att det finns universella värden så som vissa mänskligt medfödda fri- och

rättigheter vilka måste respekteras. Nutida hänvisningar till mänskliga rättigheter är ett uttryck för denna universalistiska förståelse av värderingar och ur ett liberalt perspektiv på internationella relationer är dessa rättigheter kopplade till frågan om harmoni och fred mellan stater (ibid: 69).

När det gäller krig och våld i allmänhet så anses detta utifrån ett liberalt perspektiv vara illegitimt förutom i självförsvar. Anledningen går att spåra till synen på individen som bärare av okränkbara fri- och rättigheter. Krig och våld kränker dessa liberala normer som individens frihet och rätt till liv och i längden antas dessa normer leda till att demokratier inte bekriagar varandra (ibid: 77). Liberalismens svar på den internationella anarkins negativa konsekvenser är internationella institutioner, liberaler menar att dessa möjliggör för aktörer som stater att fokusera på långsiktig absolut vinst snarare än kortsiktig relativ vinst. Logiken är som sådan att om en institution är välfungerande och förutsägbar så kan samarbetet mellan stater, genom gemensamma förpliktelser, öka (ibid: 75).

Utifrån det liberala perspektivet så skulle motiven till Sveriges deltagande i Libyen-interventionen kunna vara altruistiska, det vill säga av rena humanitära skäl, detta eftersom att liberalismen lägger stor vikt vid individens fri- och rättigheter. Eftersom att interventionens uttalade syfte var att skydda den libyska befolkningen ifrån förtryck och ett eventuellt folk mord så skulle det vara naturligt utifrån ett liberalt perspektiv för Sverige att delta. Det skulle också kunna vara så att Sverige ville sprida och stötta liberala värderingar i och med att interventionen utfördes med mandat från FN med hänvisning till R2P vilka får ses som liberala institutioner. Motivet bakom Sveriges deltagande hade isåfall kunnat vara den långsiktiga vinsten i att demokratisera och sprida liberala värderingar till Libyen, vilket enligt liberalismen i längden skulle göra Libyen till ett fredligare land både inrikes och utrikes.

3.3 Konstruktivism

Konstruktivism har sedan 1990-talet tagit plats som ett ledande perspektiv i studiet av internationella relationer. Utgångspunkten för detta perspektiv är att sociala fenomen så som identitet, idéer, kultur, intressen etc. är sociala konstruktioner, det vill säga att de inte är givna utan formas och ges olika betydelser i den mänskliga interaktionen. Förhållandet mellan aktörer och deras omgivande strukturer är inom konstruktivismen därför högst relevant. När det gäller en stats nationella intressen så menar konstruktivismen att det inte alls behöver vara militär säkerhet som realismen hävdar. Istället är sådana intressen utifrån ett konstruktivistiskt perspektiv föränderliga och situationsbetingade (Eriksson 2014: 99). Strukturer kan både begränsa eller möjliggöra aktörers handlingsförmåga och för konstruktivister är det intressanta hur en handling reproducerar både aktörer och strukturer. Ett exempel är hur otänkbart det var att USA skulle visa undfallenhet i Vietnam med tanke på hur USA såg på sig självt med dess stormaktsidentitet. När USA intervenerade i Vietnam reproducerade denna handling USA:s stormaktsidentitet likväl strukturen som möjliggjorde och gav mening till denna handling. Genom detta så vidmakthölls den intersubjektiva förståelsen om att stormakter är de stater som använder militär makt mot andra (Hopf 1998: 172f).

Konstruktivismen ser på den internationella arenans anarkiska tillstånd på ett annat sätt än vad realismen och liberalismen gör. För konstruktivismen är denna anarkiska struktur ömsesidigt konstituerad av aktörer genom konstitutiva regler och sociala praktiker. Anarki i den internationella arenan kan således ha flera betydelser för olika aktörer (ibid: 174).

Det anarkiska tillståndet i den internationella politiken är enligt konstruktivismen konstruerad, likaså identiteten hos de aktörer som verkar på den internationella arenan. Hopf skriver att identitet fyller tre nödvändiga funktioner i samhället: Den berättar för en själv och andra vem man är och den berättar för en själv vilka andra är. En stats identitet är sammankopplad med dess preferenser och åtföljande handlingar. En stat förstår andra utifrån den identitet staten själv pålägger dem samtidigt som den egna identiteten reproduceras i den dagliga sociala praktiken. Detta innebär alltså att producerandet av identitet sker utan kontroll över vad denna

identitet i slutändan betyder för andra. Det blir således den intersubjektiva strukturen som får det slutgiltiga avgörandet över betydelsen (ibid: 175).

Utifrån det konstruktivistiska perspektivet handlar den ökade mängd humanitära interventioner, sedan slutet på det kalla kriget, om att stater till en större utsträckning än innan inkorporerat etik, värderingar och ett hänsynstagande till andra i utrikespolitiken.

Konstruktivism betonar identitetens betydelse och menar att stater kan uppfatta humanitära interventioner som en moralisk plikt, en känsla av skyldighet att svara på när brott mot mänskligheten begås i andra stater. Det ligger då i staters självbild att i sådana fall vara de som gör något när grymheter sker mot civila i andra stater (Doeser 2014: 197).

Sammanfattningsvis kan sägas att konstruktivism som perspektiv på internationella relationer ger en mer användbar och verklighetstrogen bild än de renodlade rationella perspektiven.

Konstruktivism intar en mittenposition mellan rationalistiska och postmodernistiska perspektiv med ambitionen att förena dessa. Anledningen är tron på att inget enskilt perspektiv ensamt kan användas för att förklara hur världen hänger samman (Eriksson 2014: 102).

Utifrån det konstruktivistiska perspektivet så är en stats identitet avgörande för hur den agerar i den internationella politiken. Det är alltså statens självbild och hur den uppfattar den internationella arenan som har betydelse här. När det gäller Sveriges identitet så kommer värderingar, normer och Sveriges historia spela roll i formandet av denna. Motivet bakom Sveriges deltagande i Libyen-interventionen utifrån det konstruktivistiska perspektivet blir således mer svårtolkat än för de andra perspektiven. Det skulle kunna tolkas som att Sverige agerade i linje med vad som förväntades av dem. Att bistå när FN kallar är en långvarig svensk tradition menar Ann-Sofie Dahl som tidigare nämndes. Att Sverige deltog handlar isåfall snarare om den egna självbilden och andras syn på Sverige än om något specifikt motiv. Det jag i analysen av materialet kommer att leta efter med hjälp av det konstruktivistiska perspektivet, kommer därför att vara hänvisningar till den svenska identiteten.

3.4 Motiv och Motiveringar

Handlingar är avsiktliga beteenden orsakade av begär och föreställningar hos aktören (Elster 2007: 163). Det som förklarar en aktörs beteende är dennes föreställning om hur verkligheten är beskaffad samt vad som önskas uppnås med beteendet (intentionen), detta tillsammans bildar aktörens motiv. Ifall en aktör har föreställningen om att ett särskilt beteende kan förverkliga det som den önskar att uppnå så kan beteendet förklaras utifrån föreställningen och intentionen, det vill säga motivet (Teorell & Svensson 2007: 65). För att belägga aktörers motiv så kan man använda sig av indikatorer där aktörens egna motiveringar ligger närmast till hands. Motiveringar handlar helt enkelt om uttalanden före, efter eller i samma stund en handling utförts, vilka pekar ut skälen till varför man handlat på ett visst sätt (ibid: 251). Men risken finns att aktörer försöker dölja deras sanna motiv genom att i motiveringar hävda att det handlat enligt andra motiv som är mer egennyttiga. Till exempel kan det antas att aktörer lägger fram en motivering för ett motiv som är mer politiskt fördelaktigt samtidigt som den undanhåller den verkliga motiveringen (ibid: 252). För att minska risken att bli vilseledd på detta sätt så är det viktigt att även undersöka om aktörens handlingar är konsistent med dennes motiveringar samt att undersöka motiv som tillskrivits av andra (Elster 2009: 19).

För att belägga Sveriges motiv bakom deltagandet i Libyen-interventionen så kommer indikatorer sökas i motiveringarna som gjordes i regeringsproposition 2010/11:111 och debattprotokoll 2010/11:81. Andra indikatorer kommer sökas efter i sekundärkällor i form av nyhetsmedier, tidigare forskning och i andra länders parlamentsdokument.

I figuren nedan är idealtyperna sammanfattade med motiv och motiveringar för respektive teoretiskt perspektiv, detta för att tydliggöra hur tolkningarna kommer göras i analysen.

	Motiv	Motiveringar
Realism	Nationell säkerhet. Ökat inflytande.	Ex: Hänvisningar till svensk säkerhet eller ökade möjligheter till påverkan och inflytande.
Liberalism	Värnandet och spridandet av liberala värderingar däribland mänskliga rättigheter och demokrati. Internationella institutioner. Altruism. Samarbete.	Ex: Hänvisningar till FN, mänskliga rättigheter och R2P eller att skydda civila.
Konstruktivism	Identitet och självbild. Agera i enlighet med vad som förväntas.	Ex: Hänvisningar till identitet, tradition eller det "självklara".

Figur 1. Sammanfattning av motiv och exempel på motiveringar.

I min studie kommer idealtypen för realistiska motiv vara den nationella säkerheten och ökat inflytande. De återkommande dragen i det realistiska perspektivet är synen på att stater alltid agerar utifrån att säkra den egna statens överlevnad och att öka dess makt. Detta hävdas vara staters första prioritering och utifrån realismen så intervenerar stater aldrig i rena humanitära syften, utan har andra syften kopplade till nationell säkerhet och ökad makt i form av inflytande. Explicita motiveringar kopplade till dessa motiv antar jag på förhand kommer bli svårt att hitta i regeringspropositionen och riksdagsdebatten. Mitt antagande är att realistiska motiv för en intervention numera ses som illegitimt.

Idealtypen för det liberala perspektivets motiv kommer att vara värnandet och spridandet av liberala värderingar, altruism och samarbete. Liberaler menar att demokratiska stater med respekt för mänskliga rättigheter är fredligare då det antas att staters interna organisering påverkar hur de agerar i utrikespolitiken. Alla Individens medfödda fri- och rättigheter får enligt liberaler inte kränkas, interventioner baserade på rena humanitära skäl blir därför legitima utifrån det liberala perspektivet. För att uppnå internationell fred så är internationella institutioner vilka antas generera interdependens, av stor vikt. Interventioner som inte har FN-mandat anses därför utifrån det liberala perspektivet vara illegitimt.

Den konstruktivistiska idealtypen kommer utgå ifrån identitet. Identitet är kärnan i det konstruktivistiska perspektivet vilket i längden kan förklara en stats motiv. Eftersom att identiteter ses som föränderliga så finns det inget specifikt konstruktivistiskt motiv bakom en intervention, snarare är motiven grundade i staters identitet.

4 Metod och Material

Nedan kommer jag redogöra för studiens metodologiska utgångspunkt, materialanvändning samt diskutera kring studiens validitet och reliabilitet.

Denna studie går under vad Teorell och Svensson kategoriserar som en intensiv studie med endast ett fall i fokus. Detta möjliggjorde en djupare undersökning både vad gällde teori och empiri i strävan att besvara min frågeställning (Teorell & Svensson 2007: 82). Fallet som stod i fokus var Sveriges deltagande i Libyen-interventionen, vilket studien ämnade förklara motiven bakom genom att bland annat se hur interventionen motiverades. Studien är teorikonsumerande på så sätt att tre olika teoretiska perspektiv kom att användas i analysen av det empiriska materialet för att försöka ge förklaringar till varför Sverige valde att delta (Esaiasson m.fl. 2017: 42). Analysen utfördes med hjälp av en kvalitativ textanalys där jag genom en noggrann läsning av det empiriska materialet tog fram det relevanta innehållet, som jag sedan tolkade utifrån de teoretiska perspektiven (ibid: 211).

Användningen av tre olika teoretiska perspektiv möjliggjorde ett bredare spektrum av förklaringar till mitt valda fall vilket kom att vara värdefullt i studiens slutdiskussion. Analystekniken som jag kom att använda mig av vid bearbetningen av materialet var en så kallad funktionell idéanalys. Funktionella idéanalyser kan syfta till att undersöka idéers ursprung likväl idéernas effekter, vilket jag gjorde i denna studie. Mitt antagande var att motiven och motiveringarna bakom Sveriges deltagande i Libyen-interventionen kunde kopplas till vissa idéer, vars ursprung möjligen gick att finna i de valda teoretiska perspektiven. Således var min ambition att kunna peka ut vilka av dessa idéer som låg till grund för Sveriges val att delta (Bergström & Boréus 2012: 146f). För att göra detta så konstruerades en analysapparat i form av idealtyper där jag försökte fånga in det centrala ifrån

varje teoretiskt perspektiv. Dessa idealtyper utgjorde ett koncentrat av möjliga motiv och motiveringar hos realism, liberalism och konstruktivism, vilka sedan kom att användas för att kategorisera det relevanta i det empiriska materialet under respektive idealtyp. Utöver att idealtyperna kunde användas för att generera bra beskrivningar av budskapet i det empiriska materialet, kunde de även användas för att tydliggöra de relevanta skillnaderna (Beckman 2005: 28f).

Idéanalysens logik är som sådan att vid en beskrivning av ett material eller dess delar så görs ett påstående om dess innehåll. Påståendet härrör i sin tur från min egen tolkning av materialet vilket kom att göras genom på förhand utformade idealtyper. På så sätt kan det liknas vid att jag tog på mig olika ”glasögon” skapade utifrån de teoretiska perspektiven vilka jag använde mig av vid angrepp av det empiriska materialet (ibid: 51).

4.1 Validitet och reliabilitet

Validitet kan delas in i två delar, begreppsvaliditet och resultatvaliditet. Med begreppsvaliditet avses hur väl de teoretiska begreppen operationaliserats, det vill säga om studien lyckas mäta det den syftar till att mäta (Esaiasson m.fl. 2017: 58f). När det gällde mina valda teoretiska perspektiv med respektive idealtyp för motiv och motiveringar, så var motiveringarna den del som var minst problematisk att mäta. Motiveringarna söktes efter i regeringspropositionen och i riksdagsdebatten vid tiden för Libyen-interventionen i form av uttalanden som låg i linje med studiens idealtyper. Jag anser att detta vara det mest rimliga sättet att undersöka dessa på, i och med att de är primärkällor av personerna som beslutade om deltagandet. Motiven däremot är som tidigare nämnt inte helt oproblematisks att mäta då det i slutändan var individer som tog beslutet. I denna studie kom motiven att tolkas utifrån de motiveringar som gjordes samt diskuteras i förhållande till motiv som tillskrevs av andra. Jag kunde därför inte med säkerhet peka ut de bakomliggande motiven, utan snarare vilka motiven indikerade att vara.

För att uppnå en god resultatvaliditet så krävs god begreppsvaliditet tillsammans med hög reliabilitet. Hög reliabilitet handlar om avsaknaden av slumpmässiga eller osystematiska fel

vid mätning av det som påstås ska mätas. När det gäller min studie så kan hög reliabilitet fås ifall en annan undersökning uppnår samma resultat vid användning av samma mätinstrument (ibid: 64f). Eftersom att analysen i denna studie kom att baseras på min tolkning så fanns det en risk att reliabiliteten blev låg. Men eftersom att min tolkning i analysen var teoristyrd och gjordes på ett systematiskt sätt och på ett lättillgängligt primärmaterial, kunde god reliabilitet uppnås. För att ytterligare stärka reliabiliteten så var det av vikt att jag var transparent i analysen avsett mina tolkningar. Det var även viktigt att jag inte på materialet påtvingade mina framtagna idealtyper.

4.2 Material

Det empiriska materialet kom i första hand att bestå av primärkällor så som regeringens proposition 2010/11:111, angående svenskt deltagande i den internationella militära insatsen i Libyen, samt riksdagens protokoll 2010/11:81 från debatten rörande deltagandet. Dessa riksdagsdokument lämpade sig bäst för att undersöka de motiveringar som gjordes. Andra material som kom att användas i kompletterande syfte var dokument från Försvarsdepartementet. Sekundärkällor som användes för att söka indikatorer på motiv var nyhetsmedier och tidigare forskning. I analysen tolkades materialet utifrån idealtyperna i försöket att peka ut vilket perspektiv som var dominerande. För att uppnå studiens syfte kom granskningen av primärkällorna att göras genom att läsa igenom texterna tre gånger med olika teoretiska "glasögon" för varje gång. Till exempel så markerades de motiveringar jag tolkade som liberala med blå färg, realism med röd färg och konstruktivism med grön färg. Motiveringarna skrev jag sedan ner tillsammans med min tolkning i syfte att vara så transparent som möjligt med mina tolkningar.

5 Analys

Nedan följer en kort redogörelse för fallets bakgrund och de motiveringar som gjordes av den dåvarande regeringen och riksdagsledamöter, därefter studiens analys. I analysen används idealtyperna vilka är konstruerade utifrån de teoretiska perspektiven för att bringa klarhet i hur vi kan tolka motiven och motiveringarna bakom Sveriges deltagande i Libyen-interventionen.

5.1 Bakgrund

I regeringens proposition den 29 mars 2011 framhålls det att NATO, efter att ha axlat hela ansvaret över den internationella militära insatsen med stöd av FN:s säkerhetsråds resolution 1973, frågat om ett svenskt bidragande. Insatsen syftade till att vidta alla nödvändiga åtgärder för att skydda civila från angrepp inklusive upprättandet av en flygförbudzon samt ett vapenembargo till havs. Vidare förslås det att riksdagen beslutar om att Sverige ska delta i den internationella militära insatsen i Libyen med en väpnad styrka på högst 250 personer i högst tre månader. Det svenska bidraget planerades bestå av flygstridskrafter och stödresurser om ca 130 personer men skulle vid behov kunna förstärkas tillfälligt (Proposition 2010/11:111: 4f). Sveriges uppgift skulle vara att bistå i upprätthållandet av flygförbudszonen över Libyen (ibid: 9).

I propositionen beskrivs situationen som sådan att protesterna mot regimerna i Tunisien och Egypten i samband med den ”arabiska våren” även inspirerat det libyska folket. De protesterade mot korruption och ofrihet samt krävde demokrati och Qaddafis avgång. Protesterna spred sig från Benghazi till Tripoli i väst och ett övergångsråd, National Transitional Council, bildades av oppositionens företrädare. När de regimkritiska motståndsstyrkorna vunnit terräng reagerade Qaddafis regim med en våldsam motoffensiv och tog tillbaka ett antal områden som tidigare stod under oppositionens kontroll. Regimens våld mot civila genom användandet av utländska inhyrda legosoldater, attackflyg, stridsvagnar och helikoptrar, uppgavs ha orsakat ett stort antal människors död. Regeringen uppfattade situationen i Libyen som mycket oroande när det gällde regimens hänsynslösa

angrepp på civila samt bristen på respekt för mänskliga rättigheter och internationell humanitär rätt (Proposition 2010/11:111: 5).

Sammanfattningsvis går propositionen först igenom händelseutvecklingen rörande beredningen av Libyen-insatsen från att det behandlats av FN:s säkerhetsråd till att Sverige får förfrågan av NATO att delta. Propositionen fortsätter med att beskriva den aktuella situationen i Libyen till att sedan lyfta de reaktioner som skett från det internationella samfundet. Därefter redogörs för det folkrättsliga mandatet för insatsen och slutligen skälen till regeringens förslag.

Förslaget röstades sedan igenom av en bred majoritet i riksdagen där endast ledamöter från Sverigedemokraterna röstade emot (Protokoll 2010/11:81: 31). Nedan följer motiveringarna som gjordes i propositionen samt av ledamöter i riksdagsdebatten, dessa tolkas sedan i ljuset av de teoretiska perspektivens idealtyper.

5.2 Motiveringar

Efter att jag noggrant läst igenom regeringsproposition 2010/11:111 och riksdagsprotokoll 2010/11:81 så sammanställde jag de motiveringar som gjordes och mina tolkningar av dem. Propositionen inkluderar motiveringar från regeringen och protokollet inkluderar anföranden från riksdagsdebatten där motiveringar görs av ledamöter samt den dåvarande utrikesministern Carl Bildt. I debatten gjordes 13 anföranden av de som röstade för propositionen varav alla innehöll minst en tydlig motivering. Vem som säger vad och vilket parti de tillhör anser jag inte vara relevant för studiens syfte, därav utelämnandet av detta.

Motiveringar i regeringspropositionen och medföljande tolkningar:

”FN har konstaterat att grova och systematiska brott mot de mänskliga rättigheterna pågår och att de vitt spridda och systematiska angreppen mot civila kan vara brott mot mänskligheten. Sverige har uttalat starkt stöd för FN:s säkerhetsråds resolution 1973 och är berett att bistå med flygstridskrafter för att genomföra det flygförbud som har upprättats i enlighet med resolutionen.”, och ”FN har det främsta ansvaret för att upprätthålla internationell fred och säkerhet. Ett starkt FN är en hörnsten i svensk utrikespolitik” (Proposition 2010/11:111: 9).

Här görs en klar hänvisning till FN-mandatet, vilket ur svensk synvinkel med anledning av FN:s konstaterande att brott mot de mänskliga rättigheterna förekom, legitimerade interventionen. Dessa tolkar jag som liberala motiveringar med anledning av att Sverige beskrivs vara av samma åsikt som FN, vars konstaterande då ses som legitimt. Vidare sägs FN vara en hörnsten i svensk utrikespolitik vilket jag tolkar som att FN:s konstaterande och Sveriges vilja att delta i interventionen kopplas samman med svensk utrikespolitik.

”Det finns bred internationell och regional uppslutning kring det internationella samfundets militära insats i Libyen. Arabförbundet och Golfstaternas samarbetsråd har begärt att FN ska ingripa. EU anser att civila måste skyddas med alla nödvändiga medel och stödjer FN:s beslut” (ibid: 9).

I denna motivering betonas den stora uppslutning som fanns kring interventionen. Jag tolkar det som en motivering sprungen ur liberala idéer på grund av att det verkar vara av stor betydelse att många olika parter kunde samlas kring FN:s beslut och samarbeta för att åstadkomma det uttalade syftet att skydda civila.

Motiveringar i riksdagsprotokollet och medföljande tolkningar:

”Vi ställer upp i Sverige när FN kallar för att skydda civila. Det är en svensk tradition. Jag hörde den föregående talaren här tala om att vi inte borde lägga oss i detta. Det är tämligen osvenskt. I Sverige har vi en tradition av att när Förenta nationerna samlar sig och ber medlemsstaterna om hjälp för att skydda människor i nöd i världen är Sverige ett av de länder som ställer sig först i kön. Vi är beredda att bidra.” (Protokoll 2010/11:81: 6)

Här motiveras det att Sverige ska bidra för att skydda civila när FN kallar. Det menar jag är en motivering sprungen ur liberalismen där den altruistiska aspekten väger tungt. Det påpekas också att det är en svensk tradition att bidra när FN ber om hjälp. Detta tolkar jag som att den svenska identiteten används för att motivera deltagandet. De liberala värderingarna kopplas här samman med ”svenskhet” och att det är självklart att man ska delta i interventionen.

”I Libyen ser vi en alltmer desperat regim som i stället för att värna sin befolkning våldför sig på civila människor med till synes urskillningslöst våld. Sverige kan inte stå passivt inför detta. Fru talman! Sverige har ett ansvar för att bidra till fred och säkerhet i vår omvärld. Sverige har också ett ansvar för att skydda människor som hotas. När FN beslutar att ingripa och när vi har förmåga att göra det ska vi ställa upp.” (ibid: 8).

I enlighet med det liberala perspektivet så motiveras Sveriges deltagande även här utifrån en altruistisk grund och mänskliga rättigheter. Vidare betonas Sveriges ansvar att bidra till fred och säkerhet i världen, vilket jag utifrån det konstruktivistiska perspektivet tolkar som en hänvisning till den egna nationens identitet.

”Mot bakgrund av detta är det viktigt att erinra om skälen till att Sverige nu bidrar med förmågor till den internationella operationen i Libyen. Det mest uppenbara är naturligtvis att vi därigenom medverkar till att undvika en humanitär katastrof.” (ibid: 13).

Här motiveras Sveriges deltagande med att man vill undvika en humanitär katastrof. Detta är vad jag tolkar som en tydlig altruistisk motivering vilket ligger i linje med den liberala idealtypen.

”Det är någonting helt unikt att FN nu agerar och praktiserar skyldigheten att skydda, att inte bara stater och internationella organisationer utan också enskilda människor nu är föremål, subjekt, i folkrätten. När någonting så unikt inträffar ligger det ett starkt svenskt intresse i att bidra.” (ibid.)

I detta citat lyfts användandet av R2P fram som något unikt och positivt vilket betonas vara ett skäl för Sverige att delta, vidare beskrivs deltagandet på grund av detta ligga i svenskt intresse. Jag tolkar det som att talaren vill se en ökad användning av denna liberala princip.

”I och med att Sverige nu bidrar till det som är ett säkerhetsproblem söder om EU kan vi påräkna samma engagemang från alla länder i Europa när problemen ligger närmare oss.” (ibid.).

Detta är det enda citatet jag kan urskilja som innehåller en motivering med inslag av den realistiska idealtypen. Här lyfts situationen i Libyen upp som ett säkerhetsproblem och att Sveriges säkerhet i längden gynnas av att delta i interventionen.

”Det får aldrig finnas något tvivel, fru talman, om var Sverige står i den delen. Vi ställer upp för mänskliga rättigheter, frihet och demokrati, mot förtryckare och diktaturer. Det finns aldrig en neutral hållning till mänskliga rättigheter, frihet och demokrati.” (ibid: 16).

Här tolkar jag det som att den svenska identiteten sätts i motsats till förtryck och diktatur. Den svenska identiteten kopplas här samman med liberala värden så som mänskliga rättigheter, frihet och demokrati. Citatet menar jag därför hänvisar till den svenska identiteten genom att motivera det svenska deltagandet utifrån liberala värderingar.

”Vi anser att Sverige måste vara ett land som agerar och reagerar i både ord och handling när mänskliga rättigheter kränks, oavsett var, av vem och med vilka motiv de mänskliga rättigheterna kränks eller inskränks.” (ibid: 17).

I likhet med citatet ovan så tolkar jag även detta som en liberal motivering med hänvisning till den svenska identiteten i och med uppmaningen till att reagera med ord och handling när mänskliga rättigheter kränks nämns efter påpekandet att ”Sverige måste vara ett land”.

”Anledningen till att vi kristdemokrater nu är med och stöder ett svenskt deltagande i den internationella insatsen i Libyen är att vi tror att det bidrar till att skydda Libyens civilbefolkning.” (ibid: 19).

I detta citat motiveras det svenska deltagandet tydligt med att det handlar om att skydda civila i Libyen. Jag tolkar det därför som en liberal motivering.

”Fru talman! Alla har nog instämt i att det är en svensk tradition att bidra till internationella fredsinsatser. Det har också påpekats att det är en svensk tradition att detta alltid sker med bred förankring i denna kammare i Sveriges riksdag.” (ibid: 22).

Här lyfts det upp att det är en ”svensk tradition” att bidra i internationella fredsinsatser och att det är tradition att det råder konsensus i riksdagen gällande detta. Jag tolkar det som att talaren här motiverar det svenska deltagandet i Libyen-interventionen utifrån den svenska identiteten, vilket då här hävdas vara en nation som bidrar till att skapa fred i världen.

”Vi har alltså ett FN-mandat i botten för den här insatsen. Det är det alltid nödvändigt att vi har, men det räcker inte. Vi måste veta att när FN säger att vi ska ställa upp ska vi göra det. Det förpliktar oss att göra det. Vi måste vara de som går i bräschen för att FN:s mandat ska gälla” (ibid: 24).

Likväl i detta citat tolkar jag det som att talaren hänvisar till den svenska identiteten i och med betoningen på att Sverige måste vara de som går i bräschen för ett starkt FN.

”Vi har en lång tradition av att ställa upp för människor som är förtryckta och som har det svårt runt om i världen på olika sätt, och det ska vi givetvis fortsätta med.” (ibid: 26).

Återigen benämns tradition och viljan till att fortsätta vara det land som ställer upp för människor som har det svårt i världen. Jag tolkar detta på samma sätt som föregående citat: liberal motivering inkluderandes en hänvisning till den svenska identiteten.

”Vi har ett moraliskt ansvar för att ställa upp för människor, och det beslut som vi fattar efter denna debatt i Sveriges riksdag kommer att stärka Sverige på det sättet.” (ibid: 29).

I detta citat hävdar talaren att Sverige har ett moraliskt ansvar att ställa upp för människor vilket jag tolkar som en liberal motivering i och med att det syftar till att hjälpa människor vars rättigheter kränks. Talaren säger också att Sverige kommer stärkas utav deltagandet. Det tolkar jag som en hänvisning till den svenska identiteten i och med att det först nämns att Sverige har ett moraliskt ansvar att delta och sedan att Sverige kommer stärkas på det sättet. Vilket sätt? Sveriges roll som ”moralisk supermakt”?

”Med tanke på Sveriges goda tradition att delta i FN:s fredsinsatser och med tanke på hur starkt vi har drivit på för ett FN-mandat är detta ett logiskt beslut.” (ibid: 29).

Detta citat tolkar jag som en hänvisning till den svenska identiteten vilket talaren då menar är ett land som aktivt deltar i FN:s fredsinsatser.

5.3 Svenskt deltagande utifrån ett realistiskt perspektiv

Av motiveringarna från regeringspropositionen och riksdagsdebatten att döma är det knappt något som pekar mot att motiven bakom det svenska deltagandet i Libyen handlade om nationell säkerhet eller ökat inflytande. Den enda realistiska motiveringen jag kunde urskilja var: ”*I och med att Sverige nu bidrar till det som är ett säkerhetsproblem söder om EU kan vi påräkna samma engagemang från alla länder i Europa när problemen ligger närmare oss*” (Protokoll 2010/11:81: 13).

Som tidigare nämndes i kapitel 4 så kan det hända att aktörer döljer sina verkliga motiv av olika anledningar. Detta kan göra det svårt att specifikt peka ut motiv bakom Sveriges deltagande. Å andra sidan hade jag heller inte förväntat mig att hitta några realistiska motiveringar, vilket jag nu gjorde om än bara en. Det går alltså inte att utesluta att det svenska deltagandet i Libyen även handlade om andra motiv än att skydda civila. Citatet ovan menar jag antyder på just det. Jan Ångström, professor i krigsvetenskap, skriver om en så kallad ”återförsäkringspolitik” vilket i detta fall skulle innebära att Sverige, genom att delta i internationella interventioner tillsammans med NATO, kan räkna med att få hjälp ifall den svenska nationella säkerheten hotas vid senare tillfällen (Ångström 2015: 248). Således skulle motivet utifrån det realistiska perspektivet för Sveriges del kunnat handla om att visa NATO att man är en partner som ställer upp och är på deras sida. Om Sverige står på god fot med NATO så skulle det i längden kunna tänkas gynna den svenska nationella säkerheten.

Andra motiv bakom det svenska deltagandet i Libyen-interventionen har tillskrivits av Daniel Suhonen i sin bok *Partiledaren som klev in i kylan*. I boken återberättar han ett möte mellan Håkan Juholt, Socialdemokraternas dåvarande partiledare, och Jens Stoltenberg, Norges dåvarande statsminister och nuvarande generalsekreterare för NATO. Juholt hade blivit chockad när Stoltenberg först sagt att det norska flygvapnet hade fällt trehundra bomber på tre veckor för att sedan avsluta med att säga att det var en alldeles utmärkt träning för norska flygvapnet (Suhonen 2014: 111). Suhonen skriver också att ”*regeringen var höggradigt engagerad i att främja svensk vapenexport: det var som om regeringen och Wallenbergägda Saab var gjutna i ett stycke*” och att ”*Libyeninsatsen var Wallenbergs reklamkampanj*” (ibid:

121). I ljuset av detta gör jag tolkningen att motivet bakom Sveriges deltagande i Libyen-interventionen i likhet med vad Stoltenbergs sa om det norska flygvapnet, kunnat handla om träning för det svenska flygvapnet. Det svenska flygvapnet hade inte använts i krig sedan 1960-talet i Kongo, Nu uppkom ett tillfälle i och med Libyen-interventionen. I längden hade denna träning för det svenska flygvapnet stärkt det svenska försvaret och bidragit till ökad nationell säkerhet. Vidare indikerar citaten på motivet att främja svensk vapenexport genom att skicka ner Jas Gripen-planen till Libyen. Wallenbergs så kallade reklamkampanj menar jag isåfall också blir en reklamkampanj för Sverige, då SAAB tillverkade Jas-Gripen kan påstås representera Sverige. Utifrån det realistiska perspektivet hade en sådan reklamkampanj kunnat öka Sveriges militära inflytande internationellt genom att visa på flygvapnets förmåga och kapacitet.

5.3 Svenskt deltagande utifrån ett liberalt perspektiv

Motiveringarna som gjordes i regeringspropositionen och i riksdagsdebatten tolkar jag som i huvudsak liberala. Återkommande inslag var uttalanden om mänskliga rättigheter, FN och uppmaningar om att skydda civila, vilka alla kan kopplas samman med motiven för den liberala idealtypen.

I försvarsdepartementets publikation *Vägval i en globaliserad värld*, beskrivs det att Sveriges värden och intressen ska värnas både nationellt och internationellt. Demokrati, rättsstat och mänskliga fri- och rättigheter är de värden de syftar på och det svenska intresset beskrivs vara en världsordning med sin grund i folkrätten samt ett förutsägbart och stabilt närområde. I likhet med det liberala perspektivet ser försvarsberedningen demokrati och mänskliga rättigheter som drivkrafter för frihet och fred. Hot mot fred och säkerhet bemöts på bästa sätt genom samarbete med andra länder och organisationer (Försvarsdepartementet 2013: 216). Vidare i publikationen skrivs det att: ”*Vårt engagemang i FN och dess arbete för fred, säkerhet och utveckling genomsyrar vår säkerhetspolitik*” (ibid: 216). Strävan efter frihet och fred i världen verkar alltså vara av stor betydelse för den svenska säkerhetspolitiken. I regeringspropositionen nämndes det att ”*FN är en hörnsten i svensk utrikespolitik*” och att,

”Det finns bred internationell och regional uppslutning kring det internationella samfundets militära insats i Libyen. Arabförbundet och Golfstaternas samarbetsråd har begärt att FN ska ingripa” (Proposition 2010/11:111: 9). Att Sverige valde att delta i Libyen-interventionen verkade således handla om det FN-mandat som låg till grund, och synen på FN som det främsta organet för upprätthållandet av internationell fred och säkerhet. Även den breda uppslutning som fanns kring interventionen indikerar att ha varit av betydelse, vilket stämmer överens med försvarsdepartementets påpekande att hot mot fred och säkerhet bäst bemöts i samarbete med andra länder. Ångström skriver att en internationell politisk ordning där stormakter inte tillåts agera efter eget godtycke är gynnsamt för Sveriges säkerhet. Deltagandet i Libyen interventionen hade därför för Sveriges del kunnat handla om att upprätthålla en sådan ordning (Ångström 2015: 259).

Det torde ligga i Sveriges intresse som relativt litet land, att det internationella systemet präglas av lagar, normer och förutsägbarhet. När FN sägs vara en hörnsten i svensk utrikespolitik indikerar det på just denna syn. FN:s uttalade syfte med Libyen-interventionen var ju att skydda civila vars mänskliga rättigheter kränktes av diktatorn Qaddafi. Utifrån motiveringarna som gjordes är det nog rimligt att påstå att Sverige inte hade deltagit ifall det inte förelåg ett FN-mandat för interventionen. Flera av de motiveringar som gjordes i riksdagsdebatten betonade FN och det självklara i att bidra nu när FN hade kallat. Bland annat berörde en motivering R2P och det unika i att FN nu skulle använda principen i praktiken, motiveringen avslutades med: *”När någonting så unikt inträffar ligger det ett starkt svenskt intresse i att bidra”* (Protokoll 2010/11:81: 13). Vidare uppgick det svenska humanitära stödet till Libyen 2011 enligt Svenska Dagbladet i totalt 129 miljoner kronor (Svenska Dagbladet 2011a). Detta menar jag tydligt visar på den altruistiska aspekten i att man ville hjälpa människor i nöd.

5.4 Svenskt deltagande utifrån ett konstruktivistiskt perspektiv

”Vi ställer upp i Sverige när FN kallar för att skydda civila. Det är en svensk tradition. Jag hörde den föregående talaren här tala om att vi inte borde lägga oss i detta. Det är tämligen osvenskt. I Sverige har vi en tradition av att när Förenta nationerna samlar sig och ber medlemsstaterna om hjälp för att skydda människor i nöd i världen är Sverige ett av de länder som ställer sig först i kön. Vi är beredda att bidra.” (Protokoll 2010/11:81: 6)

Detta citat tolkar jag som talande för den svenska självbilden. Motiveringarna i riksdagsdebatten likt denna innehöll flera hänvisningar till tradition och det självklara i att Sverige skulle ”ställa upp” när FN kallar. Ångström skriver att Svenska beslutsfattare ser sig själva som ”do-gooders” och att den Svenska utrikespolitiken sedan 1960-talets mitt blivit alltmer moraliserande. Att visa starkt stöd för FN har av Svenska beslutsfattare upplevts som en moraliskt överlägsen politik och den Svenska självbilden och andra aktörers bild av Sverige menar Ångström består i att Sverige ses som en ”force for good” (Ångström 2015: 256).

Sveriges deltagande i Libyen-interventionen skulle alltså utifrån det konstruktivistiska perspektivet kunna förstås som att Sverige agerade i linje med vad som förväntades. Hade man inte deltagit så hade det gått emot den Svenska självbilden i och med att interventionens uttalade syfte var att skydda civila.

En annan talande motivering löd: *”Vi har ett moraliskt ansvar för att ställa upp för människor, och det beslut som vi fattar efter denna debatt i Sveriges riksdag kommer att stärka Sverige på det sättet.”* (Protokoll 2010/11:81: 29). Min tolkning är att det i detta uttalande hävdas att Sverige både har det i sin identitet att ställa upp för människor men också att det gynnar Sverige att inneha denna identitet. Att Sveriges bidragande till interventionen enbart var menat att bestå i att upprätthålla flygförbudszone och inte i att angripa markmål menar jag också vittnar om den Svenska självbilden som ”do-gooders”. Den svenska identiteten är inte en militär sådan utan en humanitär och när den dåvarande utrikesminister Carl Bildt i riksdagsdebatten sa att: *”Men våra möjligheter att ställa upp humanitärt, finansiellt och på annat sätt, är ännu större än våra möjligheter att ställa upp militärt, och det ska vi också göra fullt ut.”* (ibid: 23), indikerade det på just detta. Att synen på det svenska deltagandet

präglades av att man ”ställde upp” och ”hjälp till”, kan även skönjas i Kungens uttalande den 1 april då han enligt Svenska Dagbladet angående det svenska deltagandet sagt att: *”Det är fullständigt självklart att vi ska hjälpa till”* (Svenska Dagbladet 2011b).

6 Slutsats & diskussion

Denna studie har berört Sveriges deltagande i Libyen-interventionen på ett mångfacetterat vis genom att studera de idéer som låg till grund för deltagandet utifrån olika teoretiska perspektiv. Motiveringarna som gjordes av den dåvarande regeringen och av dåvarande riksdagsledamöter tolkades genom olika teoretiska ”glasögon” för att kategorisera in dem under idealtyper för respektive perspektiv. Motiven bakom Sveriges deltagande härleddes från dessa motiveringar tillsammans med motiv som tillskrivits av andra.

Inledningsvis tror jag det är viktigt att påpeka att det realistiska perspektivet i många fall kan sägas vara konspiratoriskt och att explicita realistiska motiveringar inte nämndes direkt av regeringen eller i riksdagsdebatten. Motiveringar som söktes efter var de som hänvisade till Sveriges säkerhet eller ökat inflytande. Det jag i motiveringarna kunde urskilja var vad Ångström kallar för ”återförsäkringspolitik”, det vill säga att motivet bakom Sveriges deltagande i Libyen-interventionen handlade om att visa NATO att man var villig att hjälpa till för att vid tillfälle då Sveriges säkerhet hotas, kunna räkna med hjälp (Ångström 2015: 248). Däremot nämndes inte detta av fler än en person vilket gör motivet mindre självklart. I den realistiska analysen visades även på möjliga motiv som träning för det svenska flygvapnet och ökat internationellt militärt inflytande. Dessa motiv är dock spekulativa och det fanns inget i motiveringarna som indikerade på dem. Men å andra sidan agerar stater alltid efter egen nytta utifrån det realistiska perspektivet, därmed skulle altruistiska motiv som att skydda civila i Libyen enligt realismen bara vara en täckmantel för andra motiv. Det är alltså rimligt att tolka det som att de möjliga motiv som visades i den realistiska analysen undviks att motiveras av svenska beslutsfattare med anledning av motivens mindre ärofulla karaktär.

Utifrån det liberala perspektivet kunde det visas i analysen att det svenska deltagandet i Libyen-interventionen i huvudsak motiverades genom hänvisningar till FN, mänskliga rättigheter och att skydda civila. Liberala motiveringar förekom i sådan omfattning att det rimligt nog även går att prata om motiven som liberala. Studiens idealtyp för liberala motiv var: värnandet och spridandet av liberala värderingar så som mänskliga rättigheter och demokrati samt altruism och samarbete. Genom att delta i Libyen-interventionen kunde Sverige bidra till att förhindra vad som konstaterades vara påväg att bli en humanitär katastrof. Detta altruistiska motiv var utifrån motiveringarna av stor betydelse för Sveriges val att delta. Även det svenska humanitära stödet till Libyen menar jag vittnar om detta motiv. FN-mandatets betydelse går heller inte att förminska och utifrån motiveringarna var detta tillsammans med det altruistiska motivet de främsta motiven till att Sverige deltog. Genom att delta kunde Sverige bidra till att försöka normalisera R2P samt legitimera och upprätthålla FN som främsta arbetande aktör för fred och säkerhet.

I motiveringarna som gjordes i riksdagsdebatten var det flera som hänvisade till det självklara i att Sverige skulle delta i Libyen-interventionen. Utifrån det konstruktivistiska perspektivet handlar detta om den svenska självbilden eller identiteten. De flesta motiveringar var liberala vilket kan förstås utifrån den konstruktivistiska analysen där det visades på att den svenska identiteten möjligen baseras på att man är en ”force for good”. Att man deltog handlade då mer om att man agerade ”som vanligt” när FN kallar, än att man vägde fördelarna och nackdelarna med att delta. Den långa traditionen av svenskt deltagande i FN-insatser gjorde att det nästan förväntades av Sverige att delta i Libyen-interventionen därav det stora antal motiveringar som pekade på det självklara att man skulle delta.

Syftet med denna studie har varit att beskriva hur Sveriges deltagande motiverades samt att visa på de möjliga motiv som låg till grund för deltagandet. Frågeställningarna löd: Hur motiverades det Svenska deltagandet i Libyen-interventionen? Hur kan motiveringarna och bakomliggande motiv tolkas utifrån olika teoretiska perspektiv?

Motiveringarna visades för det mesta på ett tydligt sätt vara liberala, men motiven kom att bli mindre tydliga. Motiven bakom det svenska deltagandet kan åtminstone påstås vara flera och olika beroende på vilket perspektiv man utgår ifrån. Jag skulle dock hävda att alla tre perspektiv har någonting att bidra med för att förstå det svenska deltagandet.

Den slutsats som kan dras utifrån denna studie blir därför att Sveriges beslut att delta i Libyen-interventionen motiverades utifrån liberala idéer vilka verkar vara nära kopplade till den svenska identiteten. Den svenska identiteten indikerar således att vara Liberal. Om denna identitet från Sveriges sida är medvetet konstruerad är en annan fråga och utifrån det realistiska perspektivet går det att spekulera i detta. Kan det vara så att denna liberala identitet är mest gynnsam för den svenska säkerheten och därmed medvetet upprätthålls av denna anledning?

Slutligen ska sägas att undersökningen som gjorts i denna studie har haft som ambition att bidra till en bredare förståelse kring Sveriges engagemang i olika militära interventioner genom att på djupet studera det svenska deltagandet i Libyen-interventionen. Efter att genom studietidens gång gått igenom en mängd material, uppkom nya frågor för mig som gjorde mig nyfiken. I vissa debattartiklar och böcker gavs det sken av att svensk vapenindustri har en påverkan på svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Förslag till fortsatt forskning skulle därför kunna vara att närmare undersöka huruvida detta stämmer och isåfall till vilken utsträckning detta sker samt dess konsekvenser.

Källförteckning

Beckman, Ludvig. (2005). *Grundbok i idéanalys: Det kritiska studiet av politiska texter och idéer*. (Stockholm: Santérus).

Bellamy, Alex J. Wheeler, Nicholas J. (2017). Humanitarian interventions in world politics. I Baylis, John. Smith, Steve. Owens, Patricia (red.), *The globalization of world politics: an introduction to international relations* (Oxford: Oxford university press), 514-527.

Bergström, Göran. Boréus, Kristina. (2012). Idé- och ideologianalys. I Bergström, Göran. Boréus, Kristina (red.), *Textens mening och makt*. (Lund: Studentlitteratur), 139-175.

Blomdahl, Mikael. (2008). *The political use of force: Beyond National security considerations as a source of American foreign policy*. (Diss. Stockholm universitet).

Dahl, Ann-Sofie (2012) — *Partner number one or nato ally twenty-nine? Sweden and NATO-post Libya*. Research Division - NATO defense College, Rome - No. 82, (Hämtad: 2017-11-05).

Doeser, Fredrik (2014) — *Sweden's Libya decision: A case of humanitarian intervention*, International Politics, Vol.51(2), pp.196-213, DOI: 10.1057/ip.2014.3; (Hämtad: 2017-11-02).

Doeser, Fredrik (2016) — *Finland, Sweden and Operation Unified Protector: The impact of strategic culture*, Comparative Strategy, 35:4, 284-297, DOI: 10.1080/01495933.2016.1222842, (Hämtad: 2017-11-02).

Elster, Jon. (2007). *Explaining social behavior: more nuts and bolts for the social sciences*. (Cambridge: Cambridge university press).

Elster, Jon (2009) — *Interpretation and rational choice*. *Rationality and society* Vol 21 (1): 5–33, DOI: 10.1177/1043463108099347, (Hämtad: 2017-11-10).

Eriksson, Johan. (2014). Konstruktivism. I Gustavsson, Jakob. Tallberg, Jonas (red.). *Internationella relationer*. (Lund: Studentlitteratur).

Esaiasson, Peter. Gilljam, Mikael. Oscarsson, Henrik. Towns, Ann E. Wängnerud, Lena. (2017). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. (Stockholm: Wolters Kluwer).

Försvarsdepartementet (2013) - *Vägval i en Globaliserad Värld*. DS 2013:33. (Stockholm: Fritzes Offentliga Publikationer).

Försvarsmakten. u.å. *OUP - Libyen*. URL: <http://www.forsvarsmakten.se/sv/var-verksamhet/internationella-insatser/avslutade/truppinsatser/oup-libyen/> (Hämtad 2017-11-03)

Hall, Martin. (2014). Realism. I Gustavsson, Jakob. Tallberg, Jonas (red.). *Internationella relationer*. (Lund: Studentlitteratur).

Hopf, Ted (1998) — *The promise of constructivism in international relations theory*. *International security*, Vol. 23(1), pp. 171-200, (Hämtad: 2017-11-17).

Hudson, Valerie M. (2005) — *Foreign Policy Analysis: Actor-Specific Theory and the Ground of International Relations*, *Foreign Policy Analysis*, Vol.1(1), pp.1-30, DOI: 0.1111/j.1743-8594.2005.00001.x (Hämtad: 2017-11-15).

Morgenthau, Hans J. (1993). *Politics among nations: The struggle for power and peace*. (New York: McGraw-Hill).

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. (2013). *Humanitär intervention*.
Säkerhetspolitik. URL: [http://www.sakerhetspolitik.se/Sakerhetspolitik/Mansklig-sakerhet/
Humanitar-intervention/](http://www.sakerhetspolitik.se/Sakerhetspolitik/Mansklig-sakerhet/Humanitar-intervention/) (Hämtad 2017-11-03).

Protokoll 2010/11:81. *Fredagen 1 April*.

Proposition 2010/11:111. *Svenskt deltagande i den internationella militära insatsen i Libyen*.

Ronzitti, Natalino (2012) — *Nato's intervention in Libya: a genuine action to protect a civilian population in mortal danger or an intervention aimed at regime change?* The Italian Yearbook of International Law, 2011, Vol.21(1), pp.1-20, (Hämtad: 2017-11-04).

Svenska Dagbladet (2011a). *Mer svenskt bistånd till Libyen*. 2 juni. URL: [https://www.svd.se/
mer-svenskt-bistand-till-libyen](https://www.svd.se/mer-svenskt-bistand-till-libyen) (Hämtad 2017-12-12)

Svenska FN-förbundet. (2016). Libyen.

URL: <http://www.globalis.se/Konflikter/Afrika/Libyen> (Hämtad 2017-11-03).

Svenska Dagbladet (2011b). *Kungen positiv till Libyeninsats*. 2 april. URL: [https://
www.svd.se/kungen-positiv-till-libyeninsats](https://www.svd.se/kungen-positiv-till-libyeninsats) (Hämtad 2017-12-15).

Suhonen, Daniel. (2014). *Partiledaren som klev in i kylan*. (Stockholm: Leopard förlag).

Teorell, Jan. Svensson, Torsten. (2007). *Att fråga och att svara: samhällsvetenskaplig metod*. (Stockholm: Liber).

Ulfstein, Geir & Christiansen, Hege Føsund (2013) — *The legality of the NATO bombing in Libya*,

International and Comparative Law Quarterly, Vol.62(1), pp.159-171, (Hämtad: 2017-11-04).

Wagnsson, Charlotte (2011) — *A security community in the making? Sweden and Nato post-Libya*. *European Security*, 20:4, 585-603, DOI: 10.1080/09662839.2011.633514, (Hämtad: 2017-11-05).

Ångström, Jan. (2015). Försvarsmaktens internationella insatser: I den svenska säkerhetens eller identitetens tjänst? I Engelbrekt, Kjell. Holmberg, Arita. Ångström, Jan. (red.), *Svensk säkerhetspolitik i Europa och världen* (Stockholm: Norstedts Juridik), 233-265.